

DÉLMAGYARORSZÁG

Szerda, 1938. január 26.

Politikai napilap

XIV. évfolyam 20. sz.

A gázgyár, mint hűbér-ur

Nem sok örömről van abban, hogy a gázgyár ügyeivel hétről-hétre foglalkoznunk kell. Sokkal nagyobb öröm volna abban és — sokkal nagyobb öröme volna a fogyasztóknak is, ha azt jelenthetnénk, hogy a gázgyár előzékenységgel s a méltányosság szellemének cselekedeteivel teljesíti szerződéses kötelezettségét s nincs arra szükség, hogy a város jogi és mérnöki strázsákat állítson a gázgyári szerződés minden fejezete, minden szakasza, minden paragrafusá, minden pontja és — sajnos — minden szava mellé azzal a paranccsal, hogy vigyázzanak a város és a városi lakosság érdekeire. Jól tudjuk azt, hogy a gázgyár nem népjóléti intézmény, hanem üzleti vállalkozás, de a legnagyobb mértékben elégedett volna ennek a városnak polgársága, ha a gázgyár valóban — üzleti vállalkozás volna, ha üzleti szellem, kereskedelmi érzék, a tisztes haszon elérésének becsületes szándéka vezetné minden eljárásában a gázgyár vezetőjét. Mert most a gázgyár sokkal inkább hasonlítható várurhoz, akit jobbágyfalvak vesznek körül, feudális nagybirtokoshoz, akit szellérek szolgálnak ki robotmunkával és termésük tizedével, mint üzleti vállalkozóhoz, amelynek csak arra van gondja, hogy minél több áramot adhasson el, minél jobban szolgálhassa ki vevőit s a minél nagyobb forgalom biztosításával emelje a rábizott tőke rentabilitását.

Egyetlen egy példával fogjuk csak illusztrálni a gázgyár — bocsánatot kérünk minden kereskedőtől. — üzleti szellemét. A város a gázgyárnak tartozik három millió pengővel. A gázgyári szerződés szerint viszont a gázgyár köteles a városnak évi 300.000 pengőt szolgáltatni, még pedig ennek terhére azt a mennyiséget, amit a város közvilágításban elfogyaszt, nem pénzben, hanem energiában. Most méltóztassanak idefigyelni. A város a három millió adósságának törlesztésére vonatkozó feltételeket úgy kívánja megszabni, hogy biztosítsa maga számára a visszafizetés jogát annak a 29 évnél eltelte előtt is, amely időre a gázgyár törlesztéses tervet dolgozott ki. A gázgyár elsősorban igényel a feltételek megszabásában megnehezíteni az adósnak azt a — nem jogát, de köteletségét, hogy tartozását visszafizethesse s azután ki akarja kötni, hogy amennyiben a város mégis visszafizetné tartozását, abban az esetben a gázgyárnak az a köteleessége — amit az előbb említettünk —, hogy a közvilágításhoz szükséges áramot a 500.000 pengős kereten belül természetben köteles szolgáltatni, csökkenni fog s csökkenni fog olyan mértékben, mint amennyiben a város egy összegben fizeti vissza tartozásának még törlesztetlen tőkemaradványát. A gázgyár tehát abból is előnyöket akar a maga számára szerezni, hogy a várostól megkapja pénzét. Amikor a gázgyári szerződést megkötötte a város, akkor a gázgyár azon ért el hasznot, hogy kölcsönt nyújtott a városnak, most azon akar keresni, hogy a pénzt visszakapja.

Ha a város azzal tett volna szolgálatot a gázgyárnak, hogy elfogadja tőle a hárommillió kölcsönt, akkor érthető volna,

hogy a városnak fizetni kell ennek a szolgáltatnak felmondásáért. Ámde akkor, amikor a gázgyár a kölcsönt adta, a szerződés feltételeinek megállapításánál a város terhére a kölcsön szerzésének és fentartásának finanszírozási terheit számításba vette a gázgyár s most, amikor a város azt a jogot akarja biztosítani magának, hogy tartozását visszafizethesse, inkább az volna érthető és természetes, ha a város engedelményre, vagy egyéb kedvezményre tartana számot a kölcsön visszafizetése ellenében, mint az, hogy a hitelező megfizetteti azt is, ha az adóstól szíves lesz követelésének készpénzben történő kiegyenlítését elfogadni. Arról most nem beszélünk, hogy a gázgyár még annak a pénznek eredetét is meg akarja szabni, amiből a város fizetni fog, a gázgyár által megszabott feltételek szerint a város lefizetendő pénzéről származási bizonyítványt is köteles lenne bemutatni, de azt már nem lehet szó nélkül hagyni, hogy a hárommillió kölcsönre vonatkozóan minél több ajánlatot tesz a gázgyár, annál súlyosabb feltételeket szab meg a város számára.

A gázgyár eddig három tervezetet mutatott be a város által aláírandó adóssági kötelezvényre vonatkozóan s megállapítható, hogy a legelső előnyösebb volt a városra, mint amilyen a harmadik. A város hiába fáradozik azon, hogy keresse a megegyezés útját, minél tovább tartanak a tárgyalások, annál elfogadhatatlanabbakká válnak a gázgyár feltételei.

A város nem tehet mást, mint jóhiszemű és becsületes adós módjára köteleznie kell magát annak az értéknek visszafizetésére, amit a gázgyártól kölcsönként kapott, de ha a város akár aranyban, akár energia- valutában, akár jogi kötelmek vállalásában nyújtja el az értékállandóság biztosítását, akkor többre még a hűbér-ur hitelező sem kötelezheti. A gázgyári szerződésben — talán csak a jus primae noctis kivételével, — a város már ugyanis mindent, amit adhatott, megadott a gázgyárnak. A gázgyár most olyan feltételeket akar megállapítani, mint ha a pallos jogot is meg akarná szerezni a város felett. Talán adjuk is meg, hiszen, ha nem szerzi meg a gázgyár, akkor is gyakorolni akarja.

Anglia és Franciaország együttműködéséről tárgyalt Párisban Eden

Szerdán délután kezdődik a Népszövetség századik ülészsaka

Genf, január 25. A népszövetségi tanácsülés, amely sorrendben a századik, szerdán kezdődik. A tanácsnak ezen az ülészsakán Irán képviselője fog elnökölni. A napirenden 28 kérdés szerepel, túlnyomó részben szervezeti, igazgatási és költségvetési kérdések. Tárgyalni fogja a népszövetségi tanács a pénzügyi és gazdasági bizottság jelentéseit, továbbá a nyersanyagok elosztásának kontingensével kapcsolatos, a pénzügyi ellenőrzések megszüntetéséről szóló és a politikai menekültek ügyének kérdéséről is. Foglalkozni fog a Tanács az alexandrettei szandzsakban lefolyt választás ügyével is, mert a választás lefolyása ellen a török kormány óvást emelt.

Eden Párisban

Páris, január 25. Eden angol külügyminiszter kedden délután a népszövetségi angol küldöttség tagjaival együtt Párisba érkezett. A pályaudvarról az angol nagykövetségre ment, majd a külügyminisztériumba látogatott el és

megbeszéléseket folytatott Delbos francia külügyminiszterrel.

Anglia és Franciaország magatartása

Páris, január 25. A genfi ülészsak előestéjén Párisban megállapítják, hogy a genfi intézmény sorsát Anglia és Franciaország magatartása fogja eldönteni. A baloldali közvélemény Eden és Delbos esti találkozásával kapcsolatban bizalmatlanságát nyilvánítja Chamberlain angol miniszterelnök iránt.

— Chamberlain egyéni szándékairól érkezett hírek senkit sem elégitenek ki — írja a Ce Soir. Chamberlain hajlandó Németország és Olaszország visszatéréséért drákói módosításoknak alávetni az alaptörvényt és főleg a tizenhatodik szakaszon nyugvó maradványokat. Ha ez igaz, akkor Eden és a francia megbízottak Genfben nem léphetnek fel kellő eréllyel és annyi bizonyos, hogy ezen az ülészsakon a Népszövetség fennmaradása forog kockán.

Az olasz repülőraj két gépe Rio de Janeiroba érkezett

A harmadik gép Natalban leszállt — A bombavetőgépek ocean-repülésének sikere

Dakar, január 25. Mussolini Bruno, Bisco és Moscatelli olasz pilóták a „Zöld egerek” elnevezésű repülőrajjal tegnap Olaszországból elindult Argentínába. A repülőraj pontosan megérkezett

Dakarba,

Atrepülte a Földközi-tengert, az Atlasz-hegységet és a Szaharát.

A szaharai utat az óriási számum miatt meg kellett változtatni, az Atlasz-hegylánc mentén érkezett a repülőraj Dakarba, ahonnan kedden délelőtt 8